

Utbildning med Egon Rommedahl

Bakgrund och introduktion

November 2014

Bakgrund och introduktion.

Det är alltid viktigt att vi förstår varför vi skall samtala om etik och därför börjar vi med lite bakgrund från den nya lagtexten. Du behöver inte läsa hela texten för dina arbetskamrater men berätta och plocka ut det du tycker är det viktigaste. Syftet med att berätta lite av bakgrunden är att alla skall se både det lokala och nationella perspektivet på varför vi skall arbeta vidare med våra värderingar.

Våren 2010 gjorde regeringen ett förtydligande kring värdegrundsfrågor inom äldreomsorgen i Sverige, i februari 2012 kom riktlinjer för hur vi skall jobba med värderingar och i mars-april 2012 kom ett samtalsunderlag för 7 dialoger som skall hjälpa oss att komma framåt i värderingsarbetet. Värdegarantier är ett minsta minikrav på värderingar som vi skall jobba efter. Det finns riktlinjer för äldreomsorgens värderingar, vilka både finns på nationell nivå och bör finnas på lokalnivå. Omsorgens viktigaste verktyg är värderingar, synsättet på den vi skall möta och jobba med. Den stora garantin som vi kan ge oss själva, men främst brukarna, är att hela tiden samtala och för tankarna vidare för att hålla etiken levande. Ibland kan det kännas märkligt med nya ord för det som vi inom omsorgen alltid jobbat med, men jag tror att nya ord och uttryck lägger vinkeln lite annorlunda, får oss att tänka lite annat än tidigare och det är bra. Därför tror jag att vi behöver byta ord lite då och då för att komma åt nya nyanser och nya tankar kring etiken. Jag uppfattar inte att värdegrunden som socialstyrelsen anser att äldreomsorgen skall utveckla skall vara fast och färdig utan värdegrunden skall snarare handla om en målsättning, en inriktning eller en process. Värdegrunden är en plattform för att samtala kring etiska frågor, inte tio bud-ord som är sanna. Sanningen ser alltid olika ut beroende på från vilket håll man tittar på den. I samtalet möter jag mina egna tankar och genom att höra mina ord och se reaktionen hos de andra kan det föda självinsikt. Möter jag sedan de andras tankar med attityden att jag verkligen vill förstå kommer jag att tänka nytt och tänka tankar jag inte tänkt innan.

Det viktiga för oss nu är att samtalet skall hjälpa oss att se hur vi kommer vidare med våra etiska reflektioner. Samtalet gör att vi speglar oss själva och får syn på hur vi är. Därför omfattar du större sanningar om du lånar den andres synsätt också. Du blir visare om du går genom livet med inställningen att du vill förstå hur den andre tänker snarare än att övertyga den andre om att du har rätt. Det är också så att en värdegrund aldrig kan innehålla alla viktiga delar i en etik utan värdegrunden är starten för samtalet och samtalet är vägen och målet. Därmed blir det viktigt att fundera på hur vi skall finna plattformen för samtal i vår grupp, hur ska vi komma vidare med våra etiska tankar och funderingar? Sociallagens formuleringar blir en bra utgångspunkt att konkretisera och formulera en rad tankar kring vår etik.

Socialtjänstlagens formulering är följande;

”Socialtjänstens verksamhet, som rör omsorg om äldre, ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande.” SOL 5 kap 4.

Här finns lagtexten utskriven, men vad betyder det på lokalplan, vad säger egentligen denna text oss? Vad betyder ett värdigt liv? Självklart finns det inga generella svar på frågan utan vi måste utgå från vårdtagarens perspektiv. Olika människor kommer ge olika svar på frågan vad som är värdigt liv. Värdigt liv handlar om den privata sfären, om varje människas rätt till ett privatliv. Hur skapar vi möjlighet för våra vårdtagare att finna privatliv? Det handlar också om vad för kunskap jag söker om omsorgstagaren, varför vill jag veta det jag frågar om och för vem kommer jag att berätta om det jag vet?

Till vår hjälp kommer det sju så kallade dialoger, begrepp som skall vara en hjälp för att föra samtalet vidare.

- Självbestämmande
- Trygghet
- Meningsfullhet och delaktighet
- Privatliv och personlig integritet
- Individanpassning och delaktighet
- Gott bemötande
- Insatser av god kvalité

Vi kommer att använda oss av dessa begrepp på vårt sätt, men läs och arbeta gärna också med det socialstyrelsen skrivit, det är vårt styrdokument. Gå in på deras hemsida och finn en mängd material. <http://www.socialstyrelsen.se/aldre/nationellvardegrund>

Idag finns det så att säga ett önskemål att alla kommuner skall garantera ett ”minimikrav” men det bör vara bättre. Varje kommuns garanti gäller även privata utförare. Värdigt liv och välbefinnande är ord som vår riksdag använder för att beskriva hur viktigt det är med en riktigt bra omsorg där värdigt liv och välbefinnande är nyckelord i det som skall vara nationell värdegrundsgaranti. Garantin skall ge mera mervärde. Läs gärna mer på socialstyrelsens hemsida eller på kunskapsgudien.se

Lokala värdighetsgarantier i Mölndals stad.

Under 2013 togs det fram lokala värdighetsgarantier i Mölndals stad. Tag med dem och visa för dina medarbetare, låt dem gärna ligga framme på ett strategiskt ställe i ert personalrum. Tanken med arbetet med etikgrupperna under hösten 2014/våren 2015 är att arbeta med de viktiga punkterna i den lokala värdighetsgarantin.

Socialstyrelsens definition av lokala värdighetsgarantier är att en utfästelse måste handla om något extra utöver det som den enskilde redan beviljats enligt SoL. Det kan handla om förbättrade möjligheter att påverka HUR, NÄR och på VILKET SÄTT olika saker ska göras dvs ett mervärde för den äldre.